

УДК 77]:378.018.8:[76.071.2:7.012](045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-15>

Анатолій КОРОЛЬ,
orcid.org/0000-0003-0429-4002
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(Умань, Черкаська область, Україна) korol_anatoliy@meta.ua

МИСТЕЦТВО ФОТОГРАФІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

У статті висвітлено зміст, мету та завдання викладання навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» у провідних дизайнерських закладах вищої освіти України й особливості опанування її майбутніми фахівцями в галузі графічного дизайну. Проаналізовано потребу застосування у графічному дизайні візуально-пластичних засобів фотомистецтва поряд із традиційними художньо-графічними. Установлено, що стрімкий розвиток можливостей сучасного мистецтва фотографії та засобів обробки фотозображень сприяє розширенню інструментальної бази дизайнера-графіка. Подано перелік практичних завдань, які мають бути вирішені здобувачами вищої освіти під час вивчення дисципліни «Мистецтво фотографії». На основі аналізу нормативних законодавчих документів і реального стану практичної підготовки майбутніх фахівців у галузі графічного дизайну у провідних мистецько-дизайнерських закладах вищої освіти України виокремлено їхні основні професійні якості, що необхідно формувати у процесі освоєння фотомистецтва. Визначено ряд переваг щодо використання саме фотомистецтва у професійному становленні майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну. Відзначено необхідність проведення наступних досліджень проблеми опанування мистецтва фотографії майбутніми дизайнерами-графіками з метою систематизації накопиченого досвіду. Наукова новизна дослідження полягає в розширенні уявлень про організацію конструктивного підходу до оволодіння мистецтвом фотографії в закладах вищої освіти та шляхи особистого розвитку майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну. Надано методичні поради щодо організації занять із дисципліни «Мистецтво фотографії» у вищій школі та необхідних умов забезпечення спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів вищої освіти. Описана у статті система практичних завдань із дисципліни «Мистецтво фотографії» може бути використана у подальшій підготовці здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 022 «Дизайн».

Ключові слова: дизайн-освіта, фотомистецтво, графічний дизайн, дизайнер-графік, методика викладання мистецтва фотографії, заклади вищої освіти.

Anatoliy KOROL,
orcid.org/0000-0003-0429-4002
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Fine Arts
Pavlo Tychnya Uman State Pedagogical University
(Uman, Cherkasy region, Ukraine) korol_anatoliy@meta.ua

THE ART OF PHOTOGRAPHY AS AN IMPORTANT EDUCATIONAL COMPONENT IN FUTURE SPECIALISTS' IN THE FIELD OF GRAPHIC DESIGN TRAINING

The article highlights the content, purpose and task of teaching the educational discipline “Art of Photography” in Ukrainian leading design institutions of higher education and the peculiarities of its mastery by future specialists in the field of graphic design. The need of visual and plastic means of photo art in graphic design usage along with traditional artistic and graphic ones is analyzed. It has been established that the rapid development of possibilities of modern art of photography and processing photo images means contributes to the expansion of the tool base of a graphic designer. A list of practical tasks that must be solved by students of higher education institution during the study of the discipline “Art of photography” is provided. Based on the analysis of normative legislative documents and the actual state of practical training of future specialists in the field of graphic design in leading art and design institutions of higher education of Ukraine, their main professional qualities that must be formed in the process of mastering photo art, are identified. A number of advantages of the use of photo art in professional formation of future specialists in the field of graphic design has been determined. The necessity of carrying out further research on the problem of mastering the art of photography by future graphic designers in order to systematize the accumulated experience was noted. The scientific novelty of the study consists in expanding ideas about the organization of a constructive approach to mastering the art of photography in institutions of higher education and the way of personal development of future specialists in the field of graphic design.

Methodical advice on the organization of classes in the discipline "Art of photography" in higher education institutions and the necessary conditions for ensuring special (professional) competences of higher education institutions students were provided. The system of practical tasks to the discipline "Art of photography" described in the article can be used in further training of higher education institution students who study in the specialty 022 "Design".

Key words: design-education, photographic art, graphic design, graphic designer, photographic art teaching methods, higher education institutions.

Постановка проблеми. Упродовж свого існування фотографія радикально змінила умови функціонування всієї системи проєктувальної діяльності. Сьогодні вона є основним засобом комунікації саме в такому виді дизайну як графічний, і стала першоосновою візуального відображення світу. Адже людина ХХІ століття «фотографічно» сприймає навколишнє середовище, уявлення про яке формується за допомогою зображальних засобів комунікації. Відомо, що у процесі проєктування об'єктів графічного дизайну, застосування фотографічного зображення є традиційною технологією. У цілому в сучасному графічному дизайні активно використовуються цифрові фотографії, тому дослідження їх технічних можливостей і художніх особливостей є актуальною проблемою в теорії дизайну.

У будь-якій сфері графічного проєктування ключову роль відіграє саме фотографія, де широко використовується ресурс її художньо-образної виразності. У дизайн-графіці останнього десятиліття найпоширенішим є іміджеве фото та предметна зйомка з подальшим використанням у різних видах графічного дизайну (друкована й інтернет-реклама, поліграфія, веб-дизайн, пакування тощо).

Для нашого дослідження визначальною є позиція І. Павлова, який зауважує, що «графічні дизайнери вже давно працюють із фотографією, і в цій співпраці вироблені певні закономірності. У процесі зйомки дизайнер може вже знати, як він використає фотографію, доставши таким чином наблизений до вхідної ідеї результат. Утім, для цього йому потрібні навички фотографічного бачення, володіння засобами художньо-образної виразності світлопису та вміння адаптувати її до вимог дизайнерського продукту. До ресурсу художньо-образної виразності фотографічної мови слід зарахувати різні техніки, як-от: фотомонтаж, фарбована світлина, фотографіка, світлопис із накладенням графічних фільтрів тощо. Витоки сучасного використання фотографічної мови в дизайнерській практиці сягають ХІХ ст. Протягом ХХ ст. цей вид мистецтва стає основним з-поміж інструментів графічного дизайнера» (Павлов, 2011: 12).

З метою ефективнішого оволодіння та обґрунтованого впровадження в освітній процес закладів вищої освіти фотомистецтва існує необхід-

ність детального розгляду його ролі у вирішенні проєктних завдань майбутнього фахівця у галузі графічного дизайну.

Аналіз досліджень. Мистецтво фотографії значною мірою впливає на формування професіоналізму майбутнього дизайнера, тому науковці приділяють цьому виду мистецтва особливу увагу, присвячуючи фундаментальні теоретичні дослідження. Так, праці відомих світових дослідників у галузі мистецтва фотографії (А. Діздері, Р. Демаші, К. Пюйо, Р. Сізеран тощо) справедливо вважаються теоретичним підґрунтям, яке забезпечує логічний розвиток дискурсу щодо функційного поля названого вище виду мистецтва.

Фотомистецтво як інструмент графічного дизайну мало перебуває у фокусі уваги зарубіжних і вітчизняних учених, переважно цими питаннями займаються дизайнери та фотографи-практики. Слід зазначити, що наукові дослідження щодо аспектів розвитку технологій створення і використання фотографії у графічному дизайні є дуже обмеженими. Цій проблематиці присвячено лише деякі праці Я. Юрика, О. Москвич, Ю. Герчука та ін., опубліковані у спеціалізованих мистецьких часописах. На теренах нашої держави суттєві дослідження фотомистецтва відтворені у роботах, зокрема: С. Морозова (історія розвитку фотографії від її виникнення і практично до кінця ХХ ст.), Т. Павлової (дослідження в галузі художньої фотографії на теренах України), І. Павлова (наукові розвідки в галузі розкриття взаємозв'язків фотографії та графічного дизайну) тощо.

Важливими в контексті висвітлення названої проблеми є статті І. Підгурного «Сучасні тенденції розвитку технології фотографії» (Підгурний, 2015: 126-130) та Ю. Корнюкова «Синтез фотографії та графічного дизайну в контексті підготовки фахівців» (Корнюков, 2023). Дотичну проблему досліджує у своїй статті «Формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів з використанням інноваційних технологій» Л. Саприкіна (Саприкіна, 2019: 229–236). Цінним для нашого дослідження є монографія В. Пилип'юка «Українська художня фотографія: етапи становлення та мистецькі засади розвитку» (Пилип'юк, 2007), у якій досліджено етапи зародження і становлення української професійно-мистецької фотографії, осмислено естетичну природу мистецької

фотографії, узагальнено зарубіжний і вітчизняний досвід фотомистецької справи.

У наведених вище наукових розвідках розглядаються лише окремі аспекти використання фотографії в дизайнерській практиці, але відсутня систематизація дослідження основних методів, принципів і підходів, що формують комплексну методичку навчання мистецтва фотографії у ЗВО, яка може бути використана майбутніми фахівцями графічного дизайну.

Аналіз наукової літератури дозволяє нам зробити висновок, що попри розмаїття ґрунтовної теоретично-практичної бази наукових розвідок щодо фотографії як виду дизайну, методика викладання навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» для майбутніх фахівців у галузі графічного дизайну, зокрема вплив сучасної цифрової фотографії на формування професійних компетентностей названого вище контингенту здобувачів вищої освіти, є недостатньо дослідженою, оскільки українська дизайн-освіта сьогодні перебуває у стадії розвитку.

Метою нашої статті є висвітлення специфіки навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» та особливостей опанування її здобувачами вищої освіти навчальних закладів дизайнерського спрямування, надання методичних порад щодо організації занять з пропонованої дисципліни з огляду на основні тенденції розвитку цього мистецтва на сучасному етапі та засоби його використання у графічному дизайні.

Виклад основного матеріалу. Проектна діяльність дизайнерів-графіків полягає в тому, щоб поєднувати фотозображення з різними шрифтовими образами, створюючи при цьому унікальну дизайнерську продукцію, яка здатна привернути увагу цільової аудиторії до певного інформаційного повідомлення про товар чи послугу або наочне представлення візуальної інформації.

Навчання мистецтва фотографії здійснюється в закладах вищої освіти відповідно до Стандартів вищої освіти України спеціальностей 022 «Дизайн» першого бакалаврського рівня. Варто зазначити, що у межах освітньо-професійних і освітньо-наукових програм Стандарту вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» першого бакалаврського рівня вищої освіти на вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» відводиться в середньому 3% відсотків від загального часу підготовки фахівців.

Із-поміж важливих аспектів організації сучасного освітнього процесу на особливу увагу заслуговує питання щодо викладання дисципліни «Мистецтво фотографії» у закладах вищої освіти як однієї з

необхідних умов забезпечення спеціальних (фахових) компетентностей студентів, які навчаються за освітньою програмою «Графічний дизайн».

Наразі у багатьох українських закладах вищої освіти як гуманітарного, так і технічного профілю наявні факультети дизайну або окремі кафедри, які здійснюють підготовку кваліфікованих фахівців за різними дизайнерськими спеціалізаціями (графічний дизайн, мультимедійний дизайн, дизайн візуальних комунікацій, ілюстрація та медіа дизайн тощо), у тому числі і через викладання таких дисциплін, як-от: «Фотографія», «Фотографія і фотографіка», «Мистецтво фотографії», «Основи фото-, відеозйомки та монтажу», «Основи фотографіки», «Основи сучасної студійної фотографії». Проаналізуємо навчальні програми перелічених вище навчальних дисциплін у найпотужніших закладах вищої освіти України, які готують фахівців дизайнерського та мистецького спрямувань.

Так, у Харківській державній академії дизайну і мистецтв на кафедрі «Графічний дизайн» викладається дисципліна «Фотографія і фотографіка». Цей практичний курс спрямований на опанування здобувачами вищої освіти основ сучасної фотографії та фотографіки. Названа дисципліна належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін підготовки бакалавра і вивчається протягом двох років у V–VIII семестрах. Вивчення курсу передбачає певну освітню спадкоємність, оскільки спирається на попередньо набуті знання та навички з рисунка, основ композиції, кольорознавства, історії й теорії мистецтва тощо. В освітньому процесі ця дисципліна тісно взаємопов'язана із такими, як-от: «Проектування», «Основи додрукарської підготовки», «Комп'ютерні технології» тощо. «Фотографія і фотографіка» є практичним курсом, що спрямований на вивчення й опанування основ прикладної фотографії. Навчальною програмою передбачено виконання майбутніми фахівцями в галузі графічного дизайну завдань із фотозйомки при різних умовах освітлення.

Зміст модулів навчальної дисципліни «Фотографія і фотографіка», з яким ознайомлюються студенти 3–4 курсів, охоплює всі види й жанри фотомистецтва, що знаходять застосування в різних сферах масових комунікацій. Виконуючи навчальні завдання з фотографії, студенти здійснюють фотозйомку для майбутнього рекламного плаката, часопису, упаковки або сайту, які є результатом розробок здобувачів вищої освіти з інших навчальних дисциплін («Проектування», «Моделювання й проектування упаковки», «Комп'ютерні технології» тощо). Комплекс завдань, пов'язаних

зі зйомкою фотосерій і фоторепортажів, сприяє формуванню в майбутніх фахівців компетенцій щодо сюжетно-серійного мислення, яке також є необхідним елементом сучасної візуальної комунікації та реклами (Гальченко, 2012: 147).

У Київському національному університеті технологій та дизайну дисципліна «Мистецтво фотографії» викладається на факультеті дизайну як окремий курс, який закріплений за кафедрою мультимедійного дизайну. Програму розроблено відповідно до навчального навантаження, послідовності й системності та розраховано на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 022 «Дизайн». «Метою курсу є підготовка фахівця з високим рівнем дизайнерської майстерності для самостійного творчого вирішення завдань професійної діяльності у сфері сучасної фотографії; вивчення основних видів і жанрів фотомистецтва; оволодіння сучасними технологіями фотографічного процесу та прийомами отримання й обробки фотографічних зображень; набуття здатності технічного виконання фотозйомки; формування компетенцій використовувати у професійній діяльності новітні засоби в галузі дизайну фотографії» (Силабус навчальної дисципліни, 2022).

У Львівській національній академії мистецтв дисципліну «Фотографія» викладають у межах освітніх програм «Графічний дизайн» та «Ілюстрація та медіадизайн» протягом одного семестру на кафедрі графічного дизайну для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Метою курсу є навчання студентів техніки та технології фотографування із подальшим застосуванням отриманих знань у вузькій спеціалізації. Основною метою є формування в майбутніх фахівців розуміння значення композиції фотокадру для вирішення творчого завдання. Здобувачі вищої освіти вчать редагувати, відбирати фотокадри, формувати з них виразне висловлювання. Формат викладання дисципліни передбачає виїзні фотосесії із залученням потрібного приміщення та фахівців. У результаті навчання студенти мають оволодіти вміннями застосовувати техніку класичної та цифрової фотографії як засобу вирішення дизайнерських завдань, а саме: збирати й аналізувати інформацію для обґрунтування та створення фотографічних завдань; працювати з фотографічною технікою, застосовувати теорію і практику фотографії, фахову термінологію; аналізувати, трансформувати, відбирати та компонувати об'єкти для створення художньо-проектних рішень; застосовувати набуті теоретичні та практичні знання у ситуаціях щодо сфери професійної

діяльності (Львівська національна академія мистецтв, 2023).

В Українській академії друкарства (м. Львів) дисципліни «Фотографія» та «Основи студійної зйомки» викладаються фахівцями кафедри графічного дизайну та мистецтва книги. Вище вказані дисципліни є складниками варіативної частини навчального плану (дисциплінами за вибором) для студентів спеціальності 022 Дизайн, що здобувають вищу освіту за освітньою програмою «Графічний дизайн» (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти). Названі курси викладаються протягом двох семестрів в обсязі 4 кредитів (120 год.) на Факультеті видавничо-поліграфічних, інформаційних технологій. Слід зазначити, що матеріально-технічною базою для викладання цих дисциплін є наявність фотостудії та професійної апаратури. Зміст дисципліни «Фотографія» уможливорює наступно-перспективні зв'язки з курсами «Комунікативний дизайн», «КОІДП», «Технологія видавничо-поліграфічної справи», оскільки отримані знання студенти втілюють у своїх дизайнерських проєктах, використовуючи власні фотографії при створенні авторських книг, каталогів, альбомів, журналів, плакатів тощо. У процесі вивчення дисципліни «Фотографія» здобувач вищої освіти має засвоїти основні поняття та відповідну термінологію; зрозуміти принципи студійної зйомки цифрової фотографії, її основні складники (композиція кадру, постановка предметів, сюжет, побудова світлових схем, постпродакшн); отримати знання про особливості специфіки студійної зйомки шляхом вивчення технологічних можливостей спалахів та їхніх насадок; набуті вміння використовувати отримані теоретичні знання для практичного застосування. Метою теоретичного курсу «Фотографія» є засвоєння основних теоретичних понять, що стосуються процесу студійної зйомки, її основ, особливостями їх створення, усвідомлення значущих технологічних особливостей їх продукування і відповідних композиційно-технічних особливостей зображення, ознайомлення з найкращими зразками світових і вітчизняних зразків фотографії (Калінчак, 2023).

Отже, вказані вище навчальні дисципліни сьогодні викладаються в більшості закладів вищої освіти України дизайнерського та мистецького спрямувань за такими освітніми програмами: «Графічний дизайн» (Київ, Харків, Львів), «Дизайн візуальних комунікацій» (Харків), «Ілюстрація та медіадизайн» (Львів), – що надає узагальнене уявлення про оволодіння студентами сучасною цифровою фотографією та навичками

щодо використання її в подальших своїх дизайн-проектах. Наші дослідження щодо фахових компетентностей дизайнерів-графіків дозволяють стверджувати, що викладання дисциплін з фотомистецтва як окремих курсів уможливило поглиблене вивчення цього виду сучасного мистецтва.

Зауважимо, що особливості навчання мистецтва фотографії, які націлені на ефективність і результативність діяльності майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну, передбачають поетапне виконання певних завдань. Так, навчання студентів мистецтва фотографії обов'язково здійснюється під керівництвом викладача, який інформує їх про можливості цифрової фототехніки, що використовуються в сучасному світі.

На наступному етапі у процесі вивчення дисципліни «Мистецтво фотографії» студенти мають вирішити такі завдання: ознайомитися з особливостями становлення мистецтва фотографії та еволюцією фотообладнання; вивчити конструкцію фотоапарата й освоїти основні налаштування фотокамери; навчитися використовувати різновиди оптики для різних цілей; освоїти природне та штучне світло у фотографії, вивчити типологію світла; навчитися оперувати штучним світлом для постановки світла певного типу; освоїти можливий діапазон технічних і художніх прийомів фотомистецтва для досягнення потрібного результату в дизайн-проектванні графічних об'єктів.

За нашим переконанням, на практичних заняттях слід ознайомлювати здобувачів освіти з актуальною проблематикою цієї галузі мистецтва та створювати умови для пошуку ними нестандартних рішень під час виконання пропонуванних завдань, оскільки саме активні методи навчання спонукають як викладача, так і студента до отримання нових знань, практичного досвіду і навичок, які активізують їхню пізнавальну діяльність, розвиток творчого дизайнерського мислення, що вкрай важливо для фахівця графічного дизайну.

Процес оволодіння мистецтвом фотографії майбутніми фахівцями в галузі графічного дизайну має нести в собі теоретичний обсяг знань основних принципів дії цифрових фотоапаратів та їх елементів. Майбутній фахівець в галузі графічного дизайну має володіти практичними навичками роботи з фотоаксесуарами, і звичайно, креативними авторськими методами постобробки фотокадру, що безпосередньо пов'язано з вивченням спеціалізованих комп'ютерних програм – Adobe Lightroom, Adobe Photoshop, Capture One Pro 11 та ін.

Зміст дисципліни «Мистецтво фотографії» має

бути зорієнтований на формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних компетентностей, які необхідні для здійснення практичної діяльності у сфері дизайн-графіки. На завершальному етапі вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» в майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну повинні сформуватися фахові компетентності, як-от: знання історії мистецтва фотографії; засвоєння навичок дослідження різних стилів і напрямків у фотомистецтві; вивчення аспектів теорії виникнення та розвитку фотографії в сучасному медіапросторі; проведення технічного та художнього аналізу фотографічних зображень; володіння сучасними технологіями фотографічного процесу; застосування в дизайн-графіці засобів фоторедагування, використання зображень із фотобанків, ілюстрованих журналів тощо; оволодіння навичками процесу фотомонтажу; здатність використовувати у професійній дизайн-діяльності новітніх засобів у галузі фотодизайну.

Оволодіння майбутніми фахівцями в галузі графічного дизайну фотомистецтвом має свої характерні риси, пов'язані із сучасною технологією редагування знімків, які дозволяють досягти найвищої технічної та художньої якості фотографій, що, звичайно, значно впливає на рівень дизайнерських проєктів. Зазначені вище аспекти необхідно враховувати при складанні навчальних програм для майбутніх фахівців у галузі графічного дизайну.

Ми пропонуємо робочу програму скласти таким чином, щоб здобувачі вищої освіти змогли навчитися не тільки створювати фотографічне зображення, але і творчо його редагувати (знаходячи конструктивні, пластичні, декоративні та матеріальні властивості) залежно від поставлених завдань і вміло використовувати в подальших дизайнерських проєктах.

У процесі дослідження нами запропоновано перелік змістових модулів робочої програми дисципліни «Мистецтво фотографії» (розробники Король А. М., Потанін С. Є.), вивчення яких було апробовано здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на II-му курсі Факультету дизайну Київського національного університету технологій та дизайну у першому семестрі 2022–2023 навчального року: фотографія як об'єкт мистецтва; фотографія у структурі сучасного мистецтва; історія виникнення та розвитку фотографії; жанри фотографічного мистецтва; основи композиції у фотомистецтві; особливості роботи з природним і штучним світлом; фотозйомка; основні види фотозйомки; будова цифрових

фотоапаратів, їхні моделі та основні характеристики; пост обробка фотозображень за допомогою комп'ютерних програм; підготовка та створення фото проєктів. У процесі засвоєння вище перелічених змістових модулів на практиці підтверджено основні теоретичні положення дослідження і виявлено, що студенти, які володіють навичками роботи з фотомистецтва і використовують засоби її комп'ютерної обробки, мають більш стійкі професійні (фахові) компетентності. В ході практичного освоєння цих модулів виявлено найбільш доцільні напрями та форми роботи із майбутніми фахівцями у галузі графічного дизайну.

Вивчення дисципліни «Мистецтво фотографії», що передбачає проведення аудиторних занять, зосереджених на засвоєнні технічних і художніх засобів, методів, прийомів фотографування для реалізації власних творчих проєктів, а також самостійну роботу із творчим спрямуванням, має забезпечити всебічну підготовку дизайнера-графіка. Такий підхід сприятиме здобуттю ним фахових компетентностей, розвитку проєктних здібностей, необхідних у навчанні та роботі. Самостійна робота здобувачів вищої освіти, спрямована на оволодіння мистецтвом фотографії, обов'язково організовується власне викладачем і виконується під за його присутності.

Представлений аналіз матеріалів досліджень з проблеми особливостей опанування фотомистецтва здобувачами вищої освіти навчальних закладів дизайнерського спрямування показав, що в його навчанні є свій власний зміст, своя структура і логіка, свої методи і засоби функціонування, що мистецтво фотографії не є самоцінністю, якою необхідно органічно доповнити сучасну дизайн-освіту.

Отже, за результатами аналізу особливостей викладання дисципліни «Мистецтво фотографії», можна стверджувати, що засоби фотомистецтва є основою в системі підготовки майбутніх фахівців графічного дизайну, але потребують певних змін в організації освітнього процесу вищої школи. Така необхідність зумовлена специфікою навчальної дисципліни, яка тісно пов'язана із професійною діяльністю графічного дизайнера.

Висновки. У ході дослідження виявлено, що під час вивчення дисципліни «Мистецтво фотографії» здобувачі вищої освіти проходять шлях від елементарного ознайомлення з технічними

характеристиками та принципами дії сучасної цифрової фототехніки (планшети, смартфони, фотоапарати), навички роботи і використання фотоаксесуарів, до виконання авторських фотознімків, їх редагування та каталогізації як за допомогою комп'ютерних фоторедакторів (Adobe Photoshop та Lightroom та ін.), так і з використанням ефективних онлайн-інструментів. Вивчення здобувачами вищої освіти мистецтва фотографії також передбачає ознайомлення з історією його розвитку у світі та в Україні, станом і тенденціями розвитку сучасного фотомистецтва – основними видами та жанрами; можливостями використання фотографії на етапах створення різних видів дизайнерської продукції; основами композиційної побудови фотографії; композиційними, світлотіньовими, просторовими й іншими зображальними особливостями побудови фотокадру, формування зображальної архітектури фототвору; технічними та зображальними характеристиками спеціальної знімальної, освітлювальної та відтворювальної фототехніки; методами освітлення в різних умовах, які застосовуються у процесі фотозйомки.

Отже, опанування здобувачами освіти мистецтва фотографії забезпечує формування фахових компетентностей щодо комплексного вирішення поставлених завдань – постійного вдосконалення інструментарію світлопису, – які дозволяють урізноманітнити методи виразності проєктних розробок у дизайні реклами, поліграфічному дизайні, веб-дизайні й інших видах сучасної дизайнерської діяльності.

Аналіз наукових джерел та результати впровадження у практику підготовки студентів-дизайнерів навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» дозволяє нам констатувати, що компетенції, отримані здобувачами освіти у процесі освоєння згаданого вище виду мистецтва, є вкрай важливими у професійній діяльності майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну.

Перспективою подальших досліджень є розроблення науково-методичних рекомендацій до навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії» для більш ефективної підготовки фахівців у галузі графічного дизайну (другого магістерського рівня вищої освіти).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павлов І. Є. Фотографія в графічному дизайні: засоби художньо-образної виразності : автореф. дис. ... канд. Мистецтвознавства : 17.00.07. Харків, 2011. 20 с.
2. Павлов І. Є. Особливості співпраці творчого тандему: графічний дизайнер – фотограф. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАДМ, 2010. № 7. С. 42–43.
3. Юрик Я. М. Твори фотографіки у міському середовищі. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАМ, 2012. № 14. С. 67–69.
4. Москвич О. Естетика фотографії в контексті інформаційної епохи. *Наукові записки. Серія «Культурологія»*. Острог : Вид-во НУ «Острозька академія», 2011. Вип. 8. С. 34–43.
5. Москвич О. Вплив фотографії на трансформацію життєвого простору людини. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. Вип. 726–727. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. С. 281–285.
6. Герчук Ю. Фотографія, як світосприйняття. Світло і тінь. 1999. № 3. С. 18–19.
7. Підгурний І. С. Сучасні тенденції розвитку технології фотографії. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Харків : ХДАМ, 2015. № 7. С. 126–130.
8. Юрик Я. М. Фотографіка у пресі. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАМ, 2012. № 15. С. 43–45.
9. Корнюков Ю. К. Синтез фотографії та графічного дизайну в контексті підготовки фахівців. URL: http://libs.mfkukim.mk.ua/jspui/bitstream/123456789/841/1/Корнюков_98-103.pdf (дата звернення: 07.02.2023).
10. Саприкіна Л. Формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів з використанням інноваційних технологій. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. Київ : Центр КНУКіМ, 2019. Т. 2, № 2. С. 229–236.
11. Пилип'юк В. Українська художня фотографія: етапи становлення та мистецькі засади розвитку : навч. посіб. Львів : Світ, 2007. 176 с.
12. Пилип'юк В. Художня фотографія у системі засобів масової комунікації. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. Львів : Львівська нац. академія мистецтв, 2014. Вип. 39. С. 164–172.
13. Кафедра графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв : презентаційне вид. до 50-річчя харківської школи графічного дизайну (1962–2012) / під заг. ред. В. Ю. Гальченка. Харків : ХДАДМ, 2012. 248 с.
14. Фотографія : силабус навч. дисц. / уклад. Ю. Т. Калінчак. URL: https://drive.google.com/file/d/1_NYc0K1X3XpcOdne53EEg3IEjM9w0GH/view (дата звернення: 09.02.2023).
15. Силабус навчальної дисципліни «Мистецтво фотографії». URL: https://knutd.edu.ua/files/ekts/kdvzvvo/24_MF_2022.pdf (дата звернення: 22.03.2022).
16. Львівська національна академія мистецтв. URL: <https://lnam.edu.ua/uk/graphic-design.html> (дата звернення: 23.03.2023).

REFERENCES

1. Pavlov I. Ye. (2011) Fotohrafiia v hrafichnomu dyzaini: zasoby khudozhno-obraznoi vyraznosti [Photography in graphic design: means of artistic expressiveness] : Autoref. thesis ... candidate of art studies : 17.00.07. Kharkiv, 20 p. [in Ukrainian].
2. Pavlov I. Ye. (2010) Osoblyvosti spivpratsi tvorchoho tandemu: hrafichniy dyzainer – fotohraf [Peculiarities of creative tandem cooperation: graphic designer - photographer]. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv: KhDADM, 7, 42–43. [in Ukrainian].
3. Yuryk Ya. M. (2012) Tvory fotohrafiky u miskomu seredovyshchi [Works of photography in the urban environment]. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv : KhDAM, 14, 67–69. [in Ukrainian].
4. Moskvych O. (2011) Estetyka fotohrafii v konteksti informatsiinoi epokhy [Aesthetics of photography in the context of the information age]. Proceedings. Series “Culturology”. Ostrog : Publication of NU "Ostroz Academy", Iss. 8, 34–43. [in Ukrainian].
5. Moskvych O. (2014) Vplyv fotohrafii na transformatsiiu zhyttievoho prostoru liudyny [The influence of photography on the transformation of a person's living space]. Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Philosophy. Vol. 726–727. Chernivtsi : Chernivtsi national. University, 281–285. [in Ukrainian].
6. Herchuk Yu. (1999) Fotohrafiia, yak svitospriyniatia [Photography as world perception]. Light and shadow. 3, 18–19. [in Ukrainian].
7. Pidhurnyi I. S. (2015) Suchasni tendentsii rozvytku tekhnolohii fotohrafii [Modern trends in the development of photography technology]. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv : KhDAM, 7, 126–130. [in Ukrainian].
8. Yuryk Ya. M. (2012) Fotohrafika u presi [Photo in the press]. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv : KhDAM, 15, 43–45. [in Ukrainian].
9. Kornukov Yu. K. (2023) Syntez fotohrafii ta hrafichnoho dyzainu v konteksti pidhotovky fakhivtsiv [Synthesis of photography and graphic design in the context of specialist training]. February, 07. http://libs.mfkukim.mk.ua/jspui/bitstream/123456789/841/1/Korniukov_98-103.pdf [in Ukrainian].
10. Saprykina L. (2019) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh dyzaineriv z vykorystanniam innovatsiinykh tekhnolohii [Formation of professional competence of future designers using innovative technologies]. Demiurge : ideas, technologies, design perspectives. Kyiv : KNUKIM Center, Vol. 2, 2, 229–236. [in Ukrainian].
11. Pylypiuk V. (2007) Ukrainska khudozhnia fotohrafiia: etapy stanovlennia ta mystetski zasady rozvytku [Ukrainian artistic photography: stages of formation and artistic principles of development]. Teaching manual. Lviv : Svit, 176. [in Ukrainian].
12. Pylypiuk V. (2014) Khudozhnia fotohrafiia u systemi zasobiv masovoi komunikatsii [Artistic photography in the

system of mass communication]. Bulletin of Lviv University. Journalism series. Lviv : Lviv National. Academy of Arts, Vol. 39, 164–172. [in Ukrainian].

13. Kafedra hrafichnoho dyzainu Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv : prezentatsiine vyd. do 50-richchia kharkivskoi shkoly hrafichnoho dyzainu (1962–2012) [Department of Graphic Design of the Kharkiv State Academy of Design and Arts: presentation edition. to the 50th anniversary of the Kharkiv School of Graphic Design (1962–2012)]. (2012) / under general ed. V. Yu. Galchenko. Kharkiv : KhDADM, 248. [in Ukrainian].

14. Fotohrafia : sylabus navch. dysts. [Photo: teaching syllabus. disc.] / comp. Yu. T. Kalinchak. (2023) February, 09. https://drive.google.com/file/d/1_NYc0K1X3XpcOdnne53EEg3IEjM9w0GH/view [in Ukrainian].

15. Sylabus navchalnoi dystsypliny “Mystetstvo fotohrafii” [Syllabus of the study discipline “Art of photography”]. (2022) March, 22. https://knutd.edu.ua/files/ekts/kdvzvvo/24_MF_2022.pdf [in Ukrainian].

16. Lvivska natsionalna akademiia mystetstv [Lviv National Academy of Arts]. (2023) March, 23. <https://lnam.edu.ua/uk/graphicdesign.html> [in Ukrainian]